

HART VOOR WATER IN HART VAN ZUID

Water is altijd in beweging. Zo ook de opvattingen over waterhuishouding in ons natte landje. Tot voor kort wilden we maar één ding: het water zo snel mogelijk afvoeren, zodat we geen natte voeten zouden krijgen.

Maar dat had ook zijn nadelen... te snelle afvoer van water leidde tot verdroging in de hoger gelegen gebieden en overstromingen in de lagere delen. Hengelo ligt laag, in een kom. Water van de stuwwallen van Oldenzaal en Enschede verzamelt zich in Hengelo, via beken en ondergrondse stromingen. We zijn gaan inzien dat we water geleidelijker moeten afvoeren en langer moeten vasthouden. Zo ontstaat er evenwicht en dat is beter voor mens en natuur.

De Laan Hart van Zuid

In het gebied Hart van Zuid worden deze nieuwe inzichten toegepast. Water wordt langer vastgehouden in het gebied en gereguleerd afgevoerd. In februari is het eerste deel van de centrale watergang in het gebied gereed gekomen. De watergang maakt deel uit van de Laan Hart van Zuid. Het gedeelte tussen de Breemarsweg en 't Esrein is nu klaar. Samen met de weg, de fietspaden en de voetpaden ontstaat een centrale as die van noord naar zuid door het gebied heen loopt. Nu is hier ook de laanbeplanting aangebracht, die de as extra accentueert en de structuur in het gebied versterkt. Gekozen is voor de koningslinde (*Tilia europaea*), die zal uitgroeien tot een mooie majestueuze boom.

Functies van de watergang

De watergang heeft meerdere functies. In de eerste plaats natuurlijk de afvoer van water. Het water komt vanuit het zuiden de stad binnen en stroomt via de Berflobeek verder in noordwestelijke richting. In de watergang zijn twee stuwen aangebracht, die ervoor zorgen dat het water tot een bepaalde hoogte mag stijgen. Als het teveel wordt, loopt het water over de rand en wordt verder afgevoerd. Een andere belangrijke functie van de watergang is de belevingswaarde. Water in de stad verlevendigt het beeld. Het weerspiegelt de hemel en is altijd in beweging. Water spreekt tot de verbeelding. Ten slotte (maar minstens even belangrijk) is de waarde van water voor de natuur in de stad. In en rond het water leven allerlei planten en dieren. Zij staan weer in verbinding met het waterleven in de beken en vijvers van Hengelo. Zo wordt het leefgebied van de soorten vergroot en daarmee ook de kansen voor verspreiding.

Centrale as Hart van Zuid

Vormgeving van de watergang en stuwstijlen

De watergang zelf krijgt aflopende oevers. De helling is aan de westkant wat steiler dan aan de oostzijde (1:1 en 2:1). Omdat de oevers schuin aflopen, is het water overal goed te zien. Dat komt de belevingswaarde ten goede, maar ook de natuurwaarden. In de watergang komen de twee stuwstijlen, type 'eendensnavel' (zie de illustratie). De gebogen vorm is niet alleen mooi, maar ook functioneel: er ontstaat een grotere ruimte waarbinnen het water wordt tegengehouden dan bij een rechte wand. In de 'navel' zit een gat, waardoor het teveel aan water weg kan stromen. Dit is het zelfde principe als bij de overloop van een wastafel.

Stuw type eendensnavel

Waterbeheer in de wijk

Omdat we het water zo lang mogelijk willen vasthouden in het gebied, wordt regenwater niet afgevoerd via de riolering. Het bekende beeld van de put in de stoep of goot zullen we hier dus niet aantreffen. Het regenwater stroomt rechtstreeks af naar de watergang, wordt opgevangen in wadi's of trekt in de bodem via doorlatende stenen. Een wadi is een brede ondiepe greppel, die gewoonlijk droog staat, maar bij hevige regenval komt er water in te staan. Het opgevangen water kan langzaam in de grond zakken. In de bodem ligt door het hele gebied een horizontale drainage, ook onder de wadi's. Het water dat de bodem niet meer kan bergen gaat via deze drainage naar de watergang. De drainbuizen monden uit onder het bruggetje. Op die manier zijn ze netjes weggewerkt.

DE TUINDORPVIJVER

Uniek in Hengelo

De Tuindorpvijver is een unieke vijver in Hengelo. Het meest bijzondere is dat het water in de vijver het predikaat 'zwemwaterkwaliteit' mag dragen – en dat voor een stadsvijver! Hele generaties Hengeloërs hebben leren zwemmen in deze vijver en nog steeds vervult het bad een recreatieve functie voor jong en oud.

Geschiedenis

De Tuindorpvijver is ontstaan door zandafgraving. Dat zand was nodig voor de bouw van de wijk Tuindorp 't Lansink. Op verzoek van bewoners werden er zwemvoorzieningen aangelegd. De bijbehorende gebouwen werden ontworpen door de architect A.K. Beudt, die ook huizen ontwierp voor de wijk Tuindorp 't Lansink. Bewoners en bedrijven brachten het geld bijeen voor de bouw, en er werd een stichting opgericht voor het beheer

en de exploitatie van het zwembad. In het voorjaar 1923 werd het bad in gebruik genomen. In de loop van de jaren werd het bad een aantal malen met opheffing bedreigd, omdat er niet genoeg geld was voor onderhoud. Maar in 1993 kwam de Stichting Tuindorp met een "Rehabilitatieplan Tuindorpbad", en met steun van de Koninklijke Machinafabriek Stork bleef het natuurbad in de Tuindorpvijver behouden. In 1995 is de Stichting Beheer en Exploitatie Tuindorpbad opgericht. Die Stichting zorgt nu voor het zwembadgedeelte met de bijbehorende gebouwen en voorzieningen. (Bron: *Industrieel Erfgoed Twente*).

Opknapbeurt

Begin 2007 is besloten tot een grondige opknapbeurt. Het bad was toe aan reconstructie en de vijver moest uitgebaggerd worden. De Stichting Beheer en Exploitatie Tuindorpbad en de gemeente Hengelo hebben daartoe de handen ineen geslagen. De Stichting heeft een lening afgesloten bij de gemeente om de reconstructie van de

Tuindorpvijver met badinrichting

zwemvoorzieningen te betalen. De gemeente zelf was verantwoordelijk voor de baggerwerkzaamheden, zoals opgenomen in het baggerplan 2004-2007. Het baggerproject is deels gefinancierd uit de zgn. subside regeling, een subsidieregeling van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, voor baggerwerkzaamheden in bebouwd gebied. Ook het Waterschap Regge en Dinkel heeft een financieel steentje bijgedragen.

Het resultaat mag er zijn. Het natuurbad ligt er weer schoon, fris en uitnodigend bij – klaar om een nieuwe generatie badgasten een plek te bieden.